

6. Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. М.Н. Марченко. — М.: Зерцало, ТЕИС, 1996. — 476 с.

7. Тодика Ю.М. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні / Ю.М. Тодика, О.Ю. Тодика. — К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. — 368 с.

Кожура Л.О.,

асистент кафедри теорії та історії
держави і права України
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ОСНОВНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ГРОМАДЯН, ПОСТРАЖДАЛИХ УНАСЛІДОК АВАРІЇ НА ЧАЕС

У ст. 16 Конституції України Чорнобильську катастрофу визначено як катастрофу планетарного масштабу, а збереження генфонду українського народу — як обов'язок держави [1]. У результаті вибуху та руйнації реактора на Чорнобильській атомній електростанції в навколишнє середовище було викинуто величезну кількість радіонуклідів, що призвело до забруднення 53,4 тис. км² території України. У 2293 населених пунктах цієї зони мешкало понад 2,3 млн осіб. Усього ж від наслідків катастрофи постраждало понад 3 млн громадян України. Тому найголовнішим пріоритетом діяльності органів державної влади є людина, усі дії при подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи спрямовуються на її захист, який здійснюється сьогодні за трьома основними напрямками: соціальним, медичним, протирадіаційним [2, с. 19].

Однією із складових соціального захисту постраждалих є переселення громадян із радіоактивно забруднених територій та поліпшення житлових умов інвалідів унаслідок Чорнобильської катастрофи.

Вирішення житлових питань громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на законодавчому рівні урегульовано Житловим Кодексом Української РСР [3], постановою Ради Міністрів УРСР і Укрпрофради від 11 грудня 1984 року № 470 «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» [4], Законом України від 28 лютого 1991 р. № 796-ХІІ «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» [5], та для осіб, віднесених до категорії 1 (учасники ліквідації наслідків аварії на

Чорнобильській АЕС, інваліди-чорнобильці), постановою Кабінету Міністрів України від 31 грудня 1996 року № 1589 «Про Порядок надання додаткової жилої площі особам, які внаслідок Чорнобильської катастрофи перенесли променеву хворобу будь-якого ступеня або стали інвалідами, дітям-інвалідам, які потребують особливого догляду, та сім'ям, що втратили годувальника з числа осіб, віднесених до категорії 1» [6].

Окрім того, Верховною Радою України 14 березня 2006 р. за № 3522-IV прийнято Закон України «Про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006—2010 роки» [7], складовою частиною якої є програма «Забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», на реалізацію якої передбачені щорічні видатки з Державного бюджету України.

Водночас слід зазначити, що на сьогодні склалася вкрай напружена ситуація із забезпеченням житлом постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи. Через недостатні обсяги фінансування з державного бюджету останніми роками програми «Забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» ще на початок 2009 року в Україні вирішення житлового питання потребували 40864 сім'ї. Із них понад 10500 інвалідів-чорнобильців, які відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» повинні забезпечуватися житлом протягом року з дня подання заяви, понад 15000 сімей, які самостійно за направленнями обласних держадміністрацій переселяються (переселилися) з територій, що зазнали радіоактивного забруднення і мають право на позачергове забезпечення житлом, близько 15000 сім'ї постраждалих, віднесених до категорії 2, які також повинні забезпечуватися житлом позачергово.

Складовою частиною соціального захисту постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи є переселення громадян (сімей) із зони безумовного (обов'язкового) відселення, будівництво житла яким здійснювалося за кошти бюджетної програми «Державні капітальні вкладення на реалізацію Чорнобильської будівельної програми».

Починаючи ще з 2007 року, кошти на будівництво житла для переселення громадян (сімей) із зони безумовного (обов'язкового) відселення не направлялися внаслідок обмеженого обсягу бюджетних призначень на виконання бюджетної програми «Державні капітальні вкладення на реалізацію Чорнобильської будівельної програми».

За інформацією Житомирської обласної державної адміністрації, на території області у зоні безумовного (обов'язкового)

відселення продовжує проживати 567 сімей, які не використали права, гарантованого державою, щодо організованого переселення із зазначеної радіоактивно забрудненої території та забезпечення житлом по переселенню. Для вирішення у повному обсязі питання переселення 567 сімей необхідно із Державного бюджету України направити понад 160 млн грн [2, с. 23].

Таким чином, прискорення вирішення питання забезпечення житлом громадян, постраждалих унаслідок аварії на ЧАЕС, залежить від обсягів фінансування за статтею витрат у Державному бюджеті України на забезпечення житлом постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи. Державний бюджет України приймається відповідним законом.

Проте, Законом України від 23 грудня 2010 р. № 2857-VI «Про Державний бюджет України на 2011 рік» [8] на програму «Будівництво житла для громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» видатків не передбачено, як не було передбачено і на 2008 та 2009 роки.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1996. — № 30. — С. 141.

2. Інформаційно-довідкові матеріали з питань подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. Кабінет Міністрів України. — 6573/0/2-09 від 30.03.09.

3. Житловий Кодекс Української РСР від 30.06.1983 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР. Додаток до № 58). — 1983. — С. 573.

4. Постанова Ради Міністрів Української РСР і Української Республіканської Ради професійних спілок від 11 грудня 1984 р. № 470.

5. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1991. — № 16. — С. 200.

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок надання додаткової жиллої площі особам, які внаслідок Чорнобильської катастрофи перенесли променеву хворобу будь-якого ступеня або стали інвалідами, дітям-інвалідам, які потребують особливого догляду, та сім'ям, що втратили годувальника з числа осіб, віднесених до категорії 1» від 31 грудня 1996 року // Урядовий кур'єр. — 16.01.1997.

7. Закон України «Про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006-2010 роки» від 14 березня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2006. — № 34. — С. 290.

8. Закон України «Про Державний бюджет України на 2011 рік». — 23 грудня 2010 р. // Офіційний вісник України. — 2010. — № 99/1. — С. 9. — Ст. 3541.